

DĨ BẤT BIẾN ỨNG VẠN BIẾN

■ DUONG QUANG MINH

Cách mạng Tháng Tám 1945 thành công, Chủ tịch Hồ Chí Minh mời cụ Huỳnh Thúc Kháng (một nhà khoa bảng yêu nước nổi tiếng, từng bị thực dân Pháp giam cầm ở Côn Đảo) ra Hà Nội cùng bàn việc nước. Trong một cuộc hàn huyên, ở đất Hà Thành, mùa thu đẹp trời, Cụ Hồ mở đầu: “Thưa Cụ! Ở miền Trung ta, các cụ đều hay thơ phú. Tôi muốn xin Cụ xướng lên vài ba câu cho

thêm vui cuộc hội ngộ”. Nhân lúc đang nấu nước pha trà mời Cụ Hồ, nhìn thấy cảnh lửa đỏ, nước sôi, hơi bốc, Cụ Huỳnh xin phép xuất khẩu bài thơ *Thuởng trà*:

Trà trà nước nước buổi hôm mai

Yêu nước nên ta nhớ nước hoài

Nâng chén sơn hà xem nóng nguội

Mở bình xã hội thử đây voi

Nhiệt thành lòng quạt phùng phùng đỏ

Tâm huyết hơi ùn sục sục sôi

Ai nấy bảo nhau lo quạt nước

Quạt cho đặng nước để mà xơi.

Nghe thơ, Cụ Hồ rất vui trước tài xuất khẩu thành chương của Cụ Huỳnh, liền nói: “Thưa Cụ, khẩu khí thơ tỏ rõ tấm lòng tha thiết với vận mệnh Tổ quốc và sự toàn tâm toàn ý hướng về cách mạng. Tôi rất mong Cụ công tác với Chính phủ trong sự nghiệp cách mạng và kiến quốc”. Mong muốn ấy của Cụ Hồ được Cụ Huỳnh đáp ứng. Đã có thời gian Cụ Huỳnh đảm đương vị trí quyền Chủ tịch nước.

Ngày 31/5/1946, Cụ Hồ lên đường sang thăm nước Pháp theo lời mời của Chính phủ Pháp. Tiến Cụ Hồ lên đường tại sân bay Gia Lâm, cụ Huỳnh có

hỏi: “Thưa Cụ! Cụ có cần dặn thêm gì về công việc ở nhà?”. Cụ Hồ thân mật nắm tay cụ Huỳnh: “Mọi thứ chúng ta đã trao đổi cạn kệt và đầy đủ. Ở nhà Cụ cứ “đi bất biến ứng vạn biến”. Theo lời dặn ấy, trên cương vị quyền Chủ tịch nước, trong gần 5 tháng thay Cụ Hồ, Cụ Huỳnh “ứng vạn biến” nhiều việc hệ trọng. Trong đó có sự kiện ra lệnh cho công an khám xét trụ sở bọn Việt Nam Quốc dân Đảng và Đại Việt Quốc dân Đảng ở số 7 phố Ôn Như Hầu (Nguyễn Gia Thiều), Hà Nội (ngày 12/7/1946). Chặn đứng âm mưu của chúng phối hợp với cuộc diễu binh thị uy của lính Pháp tại Hà Nội trong ngày Quốc Khánh Pháp 14/7, nhằm gây bạo loạn tiến tới lật đổ Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Tại Pháp, cũng với tinh thần “ứng vạn biến”, Bác Hồ đã làm rất nhiều việc lớn cho dân cho nước. Nổi bật là sự kiện Bác kí với Chính phủ Pháp bản “Tạm

ước Việt - Pháp 14/9/1946”, ngay sau khi hội nghị Fontainebleau giữa ta và Pháp kéo dài hơn 2 tháng (6/7-10/9/1946) mà không đem lại kết quả. Bằng sự hòa hoãn tối cần thiết này, Bác Hồ kịp thời kim chân thế lực thực dân hiếu chiến Pháp tại Việt Nam, tạo thêm thời gian cho nhân dân ta chuẩn bị lực lượng bước vào cuộc kháng chiến trường kỳ. Cũng trong thời gian xa nhau, hai Cụ viết thư thông tin cho nhau. Trong một lá thư gửi đi, Cụ Huỳnh có đề thêm hai câu thơ: “Năm mươi sáu tuổi vẫn chưa già/ Cụ ông thì thấy, cụ bà thì không”. Trong lá thư phúc đáp, Bác Hồ cũng đề thêm: “Nghĩ chẳng ra thơ để trả lời / Nhớ cụ Huỳnh lắm cụ Huỳnh ơi / Non sông một gánh chung nhau gánh / Độc lập xong rồi, cưới vợ thôi”.